

# מנה בנתן

שינוי הדף היומי בדרך קצרו

לע"נ מנח"ר משולם דוד בן מנח"ר רבי  
יצחק זאב הלוי סולביצקי זצוק"ל  
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל  
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 58 פרשת יתרו תשפ"א

פסחים עח-פד

אחרים במקומם, אלא יש להוכיח שת"ק אומר בברייתא שאם נמנו עליו חבורה אחת ונמנו עליו חבורה אחרת הראשונים שיש להם כזית יצאו ידי חובה ופטורים מפסח שני והשניים שאין להם כזית אינם אוכלים וחייבים בפסח שני ולר' נתן כולם פטורים מפסח שני שכבר נזרק הדם, מוכח שאכילה אינה מעכבת ואין לדחות שראוי לכולם אם ימשכו הראשונים מהפסח, שיש לדייק ממה שלא כתוב שיכולים לימשך אלא שכבר נזרק הדם ומשמע שזה תלוי בדם והאכילה אינה מעכבת, ומה שרב דחק להעמיד את המשנה לכתחילה כר' נתן ולא כרבנן ופסול גם בדיעבד, כי יש להקשות שכתוב במשנה אינו זורק את הדם ולא כתוב פסול, משמע שזה רק לכתחילה וכשר בדיעבד.

ר' נתן יפרש את הפסוק איש לפי אכלו שצריך אדם שראוי לאכילה, והברייתא שאומרת שחטו לאכליו וזרק דמו שלא לאוכליו הפסח כשר ויצא בו ידי חובה ולכאורה זה כר' נתן, יש לומר שגם רבנן מודים בזה שאין מחשבת שלא לאוכליו פוסלת בזריקה, ומה ששנינו שאם היה חולה בשעת שחיטה ובריא בשעת זריקה או שהיה בריא בשעת שחיטה וחולה בשעת זריקה לא שוחטים וזורקים עליו עד שיהיה בריא מהשחיטה עד הזריקה ולכאורה זה כרבנן שאכילה מעכבת, יש לומר שגם ר' נתן מודה שצריך איש הראוי לאכילה, ומה ששנינו שאם נשחט בטהרה ונטמאו הבעלים יזרק הדם בטהרה ולא יאכל הבשר בטומאה לר"א זה כר' נתן ולר' יוחנן זה אף לרבנן כשהיה פסח הקרב בטומאה ובמקרה כזה לא יאכל הבשר בטומאה גזירה שיטמאו הבעלים אחר זריקה והם יאמרו ששנה שעברה אכלנו בטומאה נאכל גם עכשיו ובאמת שנה שעברה כשנזרק הדם הם היו טמאים, אך עכשיו הם טהורים,

**דף עט** ללישנא בתרא רב שאומר אם זרק הורצה סובר כר' יהושע שבכל הזבחים כשרים בין נטמא בשר וחלב קיים או שנטמא חלב ובשר קיים, אך נזיר ועושה פסח אם הבשר קיים זורק הדם ואם אינו קיים לא זורק את הדם ואם זרק הורצה ואם נטמאו במת לא יזרוק ואם זרק לא הורצה.

ר' יהושע מוסיף בברייתא שאם נשאר כחצי זית בשר או חצי זית חלב לא זורק את הדם, ובעולה זורק הדם גם כשנשאר חצי זית בשר וחצי חלב כי כולה כליל ובמנחה גם כשכולה קימת לא יזרוק, ורב פפא מבאר שמדובר במנחת נסכים שהיינו אומרים שכיון שהוא בא עם הזבח כאילו הוא מגוף הזבח, קמ"ל שאינו מגוף הזבח, וחלב בלי בשר למדו בשם ר' יהושע בן חנניה מהפסוק והקטיר החלב לריח ניחוח לה' שמספיק חלב ללא בשר, ויותרת הכבוד ושתי הכליות לומדים ממה ששנינו שמנחה לא זורקים אך יותרת וכליות כן זורקים, ור' יוחנן לומד זאת מהפסוק לריח ניחוח שזה כולל כל מה שבא לריח ניחוח, ואם היה כתוב רק חלב היינו אומרים שרק חלב ולא יותרת וכליות, ואם היה כתוב ריח ניחוח היינו מרבים את כל העולים לריח ניחוח ואפילו מנחה, לכן נאמר חלב.

**משנה** נטמא קהל או רובו או שהכהנים טמאים והציבור טהור יעשו את הפסח בטומאה ואם נטמא מיעוט הקהל הטהורים עושים פסח ראשון והטמאים עושים פסח שני **גמרא** שנו בברייתא שאם ישראל היו טמאים או שהכהנים וכלי השרת היו טמאים, ואף אם ישראל והכהנים טהורים ורק כלי השרת טמאים יעשה בטומאה שאין לחלק בקרבן ציבור, ורב חסדא אומר שמדובר שהסכין נטמא טומאת מת שנאמר בו בחלל חרב

**דף עח** דבר שבא שטומאה ביחיד לכתחילה פסול, ובדיעבד ריצה ובציבור מותר בטומאה לכתחילה, ולפ"ז המשנה לא כר' יוסי שסובר שהציץ לא מרצה שיוכל לאוכלו ולר"א מרצה גם לאכול, ואם ר' יוסי סובר כר' יהושע שצריך בשר עם דם א"כ המשנה לא כדבריו, וצריך לומר שהוא סובר כר"א שמספיק דם ללא בשר, אך לפ"ז לא צריך ריצוי ציץ על אכילות, ור"א עצמו שסובר שיש דם ללא בשר וציץ מרצה על אכילות, היינו רק לקובעו בפיגולו ולהוציאו מידי מעילה, ור' יוסי סובר שאין הציץ מרצה לקבוע פיגול ולהוציא מידי מעילה, ורב מרי מקשה שגם אם ר' יוסי סובר כר"א זה רק בזבחים שיש דם ובמנחת עומר יש קומץ ובלחם הפנים יש בזיכי לבונה, אך בשתי הלחם אין דבר שהולך למזבח, ולגבי הכבשים שקרבים עמהם כבר שנו במשנה שלמי ציבור וא"כ זה רק ד' ובמשנה כתוב ה', וצריך לומר שר' יוסי סובר שטומאה הותרה בציבור, אך קשה שלגבי כה"ג ביו"כ וכהן השורף את הפרה סובר ר"מ שמזים עליהם מכל מי פרה שהיו שם כל ז' של פרישתו ולר' יוסי הזו רק יום שלישי ושביעי, ואם ר' יוסי סובר שטומאה הותרה לא צריך כלל הזאה אלא המשנה שלא כר' יוסי.

**רב פפא** מקשה שר' יוסי מזכה שטר לשנים שלעיל שנינו שהוא רואה את דברי ר"א בזבחים ואת דברי ר' יהושע בזבחים, וכן את דבריהם במנחות שר"א סובר שיש דם בלי בשר ולר' יהושע אין דם בלי בשר ולא בשר בלי דם, וכר"א במנחות שיש קומץ בלי שיריים וכר' יהושע שאין קומץ בלי שיריים, ואמר אביי שכר' יוסי אחז בזבחים אמר ר' יוסי שכמו שהם חולקים בזבחים כך יחלקו במנחות, וכשאחז במנחות הוא אמר שכמו שחלקו במנחות כך הם חולקים בזבחים אמר רב פפא שמוכן כשאחז בזבחים שאמר שחלקו גם במנחות כי עיקר הפסוקים נאמרו בזבחים אך מדוע יאמר להפך כשאחזו במנחות כמו שחלקו במנחות כך יחלקו בזבחים, ויש לבאר בר' יוסי שהוא מסכים לר"א בנטמא ולר' יהושע באבוד ושרוף שבנטמא יש ריצוי ציץ, אך יש לדחות שר' יוסי עצמו אומר שהציץ לא מרצה על אכילות, אלא ר' יוסי אמר שהוא מסכים לר"א בציבור ולר' יהושע ביחיד ולכאורה בציבור הוא סבר כר"א בגלל שטומאה הותרה בציבור, אך יש לדחות שר' יוסי סובר שטומאה דחויה בציבור, **עמוד ב** ועוד שבציבור גם ר' יהושע מודה שכשר, אלא יש לפרש שר' יוסי אומר שהוא מסכים לר"א בדיעבד ולר' יהושע לכתחילה, אך יש לדחות שגם לר' יהושע כשר בדיעבד שהוא אומר שאם זרק הורצה, ויש לומר שרק בטומאה הוא הכשיר ולא באבוד ושרוף.

**משנה** אם נטמא הבשר אף שהחלב קיים לא זורק את הדם, ואם החלב נטמא אך הבשר קיים זורק את הדם, ובשאר קרבנות גם כשנטמא הבשר והחלב קיים זורק את הדם. **גמרא** רב גידל אומר בשם רב שאם זרק הורצה אך קשה שצריך אכילה, וי"ל שאכילה אינה מעכבת, ומה שכתוב איש לפי אכלו הוא רק למצוה ולא מעכב, אך קשה ששנינו על הפסוק במכסת שאינו נשחט אלא למנויו ואם שחטו שלא למנויו אינו כעובר על המצוה שכשר, שכתוב איש לפי אכלו תכסו שנה עליו פסוק לומר שהוא מעכב, והוקש אוכלים למנויים, ויש לומר שרב סובר כר' נתן שאכילה אינה מעכבת, ולכאורה זה ר' נתן שאמר שכל ישראל יוצאים בפסח אחד שכתוב ושחטו אותו כל קהל **עדת ישראל בין הערביים** שלא יתכן שכולם שוחטים אלא רק אחד אלא כולם יוצאים בפסח אחד ולא יתכן שכולם יאכלוהו, אך יש לדחות שהוא ראוי לכולם ע"י שימשכו חלק ויבאו

שהחרב נטמא כחלל, וא"כ השוחט נטמא ונעשה בטומאת הגוף של כרת ואם הסכין נטמא בשרץ שרק הבשר נטמא והשוחט לא, עדיף שיעשו הטהורים ולא הטמאים שעדיף שיאכל קרבן פסח בטומאת בשר שהוא רק לאו ולא באנשים טמאים שזה איסור כרת, ורב חסדא סבר שטומאה דחוויה בציבור וכן דעת ר' יצחק, ורבא סובר שגם טמאים יכולים לעשות שכתוב **ובשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף והבשר כל טהור יאכל בשר** ומה שלא קוראים אשר יגע בו כל טמא לא שייך בו כל טהור יאכל בשר, ורק מה ששייך בכל טמא לא יאכל נאמר בו כל טהור יאכל בשר.

רב סובר שאם היו מחצה מהציבור טמאים ומחצה טהורים מחצה על מחצה כרוב ועושים חצי בטומאה וחצי בטהרה, ולרב כהנא מחצה על מחצה אינו כרוב והטהורים עושים את הראשון והטמאים עושים את השני, וללישנא בתרא רב כהנא סובר שהטמאים לא עושים את הראשון **עמוד ב** ולא את השני כיון שאינם מיעוט לעשות פסח שני, ולכאורה יש לדייק במשנה נטמא הקהל או רובו יעשו בטומאה ומשמע שמחצה על מחצה לא יעשו בראשון, ורב יבאר שהמשנה דיברה על כולם שברוב עושים כולם בטומאה ובמחצה על מחצה עושים חצי בטומאה וחצי בטהרה, וכך מדויק מהסיפא שכתוב נטמא מיעוט עושים שני ומשמע שנטמאו חצי עושים בראשון, ורב כהנא יבאר שדוקא נטמאו מיעוט יעשו שני ואם נטמאו חצי לא יעשו לא ראשון ולא שני, וללישנא קמא הוא יבאר שכתבו בסיפא מיעוט עושים בשני אגב הרישא שכתוב נטמאו רובם יעשו בראשון אך מחצה יעשו בשני, וישנה ברייתא כדעת רב שבמחצה על מחצה עושים כולם בראשון, וישנה ברייתא כרב כהנא בלישנא קמא שטהורים עושים הראשון והטמאים עושים את השני, וישנה ברייתא כלישנא בתרא שטמאים אינם עושים לא ראשון ולא שני, והלישנא הזו תבאר בברייתא שמחצה עושים שני באופן שנשים משלימות לטמאים ונשים בראשון רשות וא"כ הטמאים הם מיעוט ולכן הם נדחים לשני, ורב יבאר את הברייתא שטמאים לא עושים ראשון ושני שישראל היו מחצה על מחצה ונשים עודפות על הטהורים ונשים חובה בראשון ובשני רשות ובראשון הטמאים הם מיעוט והם נדחים לשני ובשני הם מחצה על מחצה שהנשים לא שייכות לשני, ורב כהנא בלישנא קמא יבאר שנשים בראשון חובה והם מחצה על מחצה עם הנשים, ובשני נשים רשות וא"כ הטמאים נעשים רוב שלא עושים פסח שני, ורב כהנא יבאר את הברייתא שכולם עושים בראשון כמ"ד מחצה על מחצה כרוב ויש מ"ד שאינו כרוב.

**ר"א בן מתאי** סובר שיחיד אינו מכריע הציבור לטומאה שכתוב **לא תוכל לזבוח את הפסח באחד שעריך**,

**דף פ** ר"ש סובר שגם אם שבט אחד טמאים והשאר טהורים אותו שבט עושה בטומאה והטהורים עושים לעצמם כי שבט נקרא קהל, ולר' יהודה כולם עושים יחד בטומאה כי לא מחלקים בקרבן ציבור וזה כמחצה על מחצה שעושים בטומאה. **רב אומר** שאם היו מחצה טהורים ומחצה טמאים מטמאים אחד בשרץ ואז כולם עושים בטומאה, ואף שרב אמר לעיל שטהורים עושים לעצמם וטמאים לעצמם, כאן מדובר שבטמאים היה עודף אחד ואף שיש רוב טמאים אך זה כדעת ר"א בן מתאי שיחיד אינו מכריע, אך קשה שלר"א יעשו מחצה בטומאה ומחצה בטהרה, ויש לבאר שרב אומר שאם יש תנא שסובר מחצה על מחצה לא עושים בטומאה הוא יסבור כר' יהודה שלא מחלקים בקרבן ציבור וא"כ צריך לטמא אחד מהם בשרץ, ועולא סובר ששולחים אחד לדרך רחוקה ומטמאים אותו בשרץ ואילו הוא היה כאן היו שוחטים עליו כי שוחטין וזורקים על טמא שרץ, ואם נטמאה במת הוא יפסיד את חגיגתו ואף שאם נטמא בשרץ הוא יפסיד פסח אך יש לו תקנה בפסח שני אך אם נטמאה במת אף שיטהר ביום האחרון של החג הוא הפסיד את

החגיגה שעולא סובר שלענין חגיגה כל הימים הם תשלומים של היום הראשון ומי שהיה דחוי בראשון נדחה לגמרי מחגיגה, ור"נ אומר שעדיף כדברי רב כי מי שמע לנו לקחת את אהליו עם יתדותיו ולעבור מירושלים.

**רב אומר** שאם היו רוב זבים ומיעוט טמאי מת הטמאים למת אינם עושים את הראשון כי אינם רוב ולא עושים בשני כי רק כשציבור עשו בראשון עושים הטמאים בשני ואם לא עשו לא עושים שני, ואמר שמואל שיאמרו לרב איך הוא יבאר את הפסוק **ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו** ורב אמר שיאמרו לשמואל שגם הוא מודה שאם כולם זבים אינם עושים בראשון אך בשני יעשו אלא שאין מה לעשות וגם אצלינו אין מה לעשות.

**רב הונא** סובר שאם רובם היו טמאי מת ומיעוטן זבים לא עושים בשני כי אין תשלומין לפסח הבא בטומאה, ורב אדא בר אהבה סובר שיש תשלומין לפסח הבא בטומאה, ולכאורה נחלקו שלרב הונא טומאה דחוויה בציבור ולכן בקושי הותר להקריבו ולא נדחים לפסח שני, ורב אדא סובר שטומאה הותרה וכאילו הם טהורים והזבים נדחים לפסח שני, ויש לדחות שלכו"ע טומאה דחוויה **עמוד ב** ונחלקו בסברא אם רק טהרה דוחה טומאה לשני או שאפילו טומאה דוחה לשני.

**ר' מני בר פטיש** אומר שאם היו שליש זבים ושליש טמאי מתים ושליש טהורים, הטמאי מת לא עושים בראשון כי אינם רוב ובשני אינם עושים כי עמם יש רוב שלא נדחים לשני.

**משנה** פסח שנזרק דמו ונודע שהוא טמא הציץ מרצהו, ובנטמאו הבעלים אין הציץ מרצה להם שהוא מרצה רק על טומאת הדם ולא טומאת הגוף, ואם נטמאו טומאת תהום הציץ מרצה. **גמרא** משמע שאם נזרק הדם ואח"כ נודע מרצה ואם נודע קודם זריקה אינו מרצה ומה שכתוב שציץ מרצה בין נטמא מזיד בין אונס בין ברצון בין יחיד בין ציבור רבינא מבאר שרק בטומאה יש ריצוי בין שוגג בין מזיד אך לזרוק יש ריצוי רק בשוגג, ומה שכתוב 'בין שוגג בין מזיד' הכוונה שאם נטמא שוגג וזרקו בין מזיד בין בשוגג ריצה, ומה שכתוב במשנה נזרק ואח"כ נודע יש לומר שאף אם נודע קודם יכול לזרוק ומשנתנו חידשה בסיפא שאם נטמא הגוף אין מרצה אף אם נודע אח"כ לכן נקטו ברישא נזרק ואח"כ נודע.

**רמי בר חמא** מסתפק אם הןתר טומאת התהום לכהן המרצה שיתכן שרק הבעלים הורצו, או שזה דין בזבח ואין חילוק בין הכהן לבעלים, ורבא רצה להוכיח מר' חייא שאמר שטומאת התהום נאמרה רק על מת ומשמע שבא למעט טומאת התהום של שרץ, ולא מדובר בבעלים נזיר כי נאמר בו רק טומאת מת ואם ימות מת עליו, ור' חייא דיבר על עושה פסח וזה מובן למ"ד שלא שוחטים וזורקים על טמא שרץ שלא מועיל לטומאת תהום אך אם שוחטים על טמא שרץ פשוט שאם מועיל לטומאה ודאית שיועיל לספק, וא"כ ר' חייא דיבר על הכהן והותר לו טומאת התהום, ורב יוסף דוחה שיתכן שר' חייא דיבר על הבעלים ובפסח, ובא למעט טומאת התהום של זיבה, אך לכאורה רואים שר' יוסי סובר שיש ריצוי בטומאת זיבה

**דף פא** שר' יוסי אומר שאשה שומרת יום כנגד יום ששחטו וזרקו עליה בשני שלה ואח"כ ראתה שוב אינה אוכלת, אך היא פטורה מפסח שני ומשמע שיש ריצוי ציץ, ויש לדחות שר' יוסי סובר שטומאתה היא רק מכאן ולהבא אך יש ברייתא אחרת שר' יוסי אומר שזב בעל ב' ראיות ששחטו וזרקו עליו בשביעי שלו ואח"כ ראה וכן שומרת יום כנגד יום ששחטו וזרקו עליה בשני שלה מטמאים משכב ומושב למפרע ופטורים משני, וצריך לומר שמטמאים למפרע רק מדרבנן, וכן סובר ר' אושעיא שהוא אומר שזב שראה בשביעי שלו סותר את הימים שלפני ואמר לו ר' יוחנן שיסתור רק יום אחד שאם מטמא למפרע יסתור כל הימים ואם אינו טמא למפרע לא יסתור כלל אלא צ"ל שלא

יטתור אפילו יום, ואמר לו ר' יוחנן שר' יוסי כשיטתו, ולעיל ראינו לר' יוסי שטמא למפרע אלא מטמא רק מדרבנן ולכן אינו סותר, אך קשה שר' יוסי אומר שמכאן ולהבא טמא במת בלבד וא"כ נדייק שבכהן הותר טומאת התהום, וניתן לומר שהטומאה היא בבעלים של פסח ולא שוחטים וזורקים על טמא שרץ לכן ממעטים טומאת שרץ לר' יוסי שאין מטמא למפרע בשומרת יום ולפ"ז הוא יצטרך להעמיד זבה גדולה רק בשופעת או שראתה בשני בין השמשות ויש ג' ימים ללא טהרה באמצע.

**רב יוסף** הסתפק בכהן המרצה בתמיד אם הותר לו טומאת התהום שלכאורה רק בפסח נאמר היתר ולא לומדים ממנו תמיד או שלומדים תמיד מפסח, ורבה אומר שיש ללמוד מק"ו שאם לא הותר טומאה ידועה בנזיר ופסח הותר טומאת התהום מקום שהתירו טומאה ידועה ברוב בלי טהורים ודאי שנתיר טומאת התהום, **עמוד ב** אך יש לדחות שלא לומדים ק"ו מהלכה ששנינו שר"א אמר לר"ע שעצם כשעורה היא הלכה ורביעית דם היא ק"ו ולא לומדים ק"ו מהלכה, ורבה אומר שלומדים תמיד בגזירה שווה במועדו במועדו מפסח, ולר"א לומדים טומאת התהום שטהור בנזיר מהפסוק **וכי ימות מת עליו** והיינו שמחזור לו, ועושה פסח אמר ר' יוחנן שלומדים מהפסוק **בדרך רחוקה לכם** שהיא מחוורת, ור"ל לומד מהמלה **דרך** שהיא גלויה כך טומאה רק בגלויה, ויש לדחות ששנינו שטומאת התהום היא מה שלא ידע בה אחד מסוף העולם ואם אחד הכיר בסוף העולם אין זה טומאת התהום ולר"א שלמד מנזיר א"כ משמע שצריך להיות מחזור לו עצמו ולר' יוחנן צריכים לדעת מזה שנים ולר"ל צריך שידעו כולם כמו דרך, וצריך לומר שטומאת התהום זה הלכה למשה מסיני והפסוקים הם רק אסמכתא.

**מר בר רב אשי** אומר שזה רק כשנודע לו אחר זריקה שהדם נזרק כראוי אך אם נודע קודם אינו מרצה, אך יש להביא ראיה ממה ששנינו שהמוצא מת מושכב ברוחב הדרך טמא לענין תרומה וטהור לנזיר ועושה פסח וודאי הכוונה להבא, ויש לבאר בדעת מר בר רב אשי שאפילו נודע קודם זריקה מרצה.

**כתוב** בהמשך המשנה שבעושה פסח טהור רק כשאין לו מקום לעבור ואם יש מקום טהור גם לתרומה וטמא רק במצאו שלם ואם הוא משוכב או מפורק טהור כי יכול לעבור בין הפרקים, ובקבר טמא גם משוכב או מפורק כי הקבר מצרפו, וכ"ז בהולך ברגליו ואם הוא רוכב או טעון טמא כי אם הולך ברגליו יש צד שלא יגע אך הרוכב או הטעון לא יכול להמנע שלא יגע או יאהיל, וכ"ז בטומאת התהום אך בטומאת ודאי טמא וטומאת התהום נקראת שלא הכיר בה אחד בסוף העולם ואם הכיר בה מישהו בעולם זה לא טומאת התהום, מצאו טמון בתבן עפר או צרורות זה טומאת התהום, במים או באפילה או בנזיקי הסלעים זה לא טומאת התהום וזה נאמר רק במת.

**משנה** נטמא הפסח שלם או רובו שורפים לפני הבירה מעצי המערכה ואם נטמא מיעוטו וכן הנותר שורפים בחצרותיהם, או בגגותיהם מעצי עצמם והקמצנים שורפים אותו לפני הבירה כדי להנות מהאש של עצי המערכה. **גמרא** שורפים במקדש לבייש את מי שלא נזהר, לכאורה המשנה אומרת לעיל שמי שנזכר שיש בידו קודש ויצא מירושלים אם עבר את המקום ששמו צופים שורפו במקומו,

**דף פב** ואם לא עבר שורפו לפני הבירה מעצי המערכה, ורב חמא בר עוקבא מבאר שבאכסנאי שורפו בבירה ותושב העיר ישרוף בביתו, ורב פפא מחלק באכסנאי שאם הוא החזיק בדרך אינו חוזר אך בביתו חוזר, ורב זביד מבאר שהחילוק הוא בין אכסנאי שאין לו והוא כציקנים אך בעל הבית שיש לו, לא ישרוף שם, אין לשרוף בחצירו מעצי המערכה וכן לא נותנים לשרוף לפני הבירה מעצי עצמם, ובחצירו אסור שמא ירבה מהם ויבא לידי תקלה ולפני הבירה לא שורפים מעצי עצמם

שלא יבייש את מי שאין לו, ורבה אומר שחוששים לחשד והנ"מ הוא כשמביא מעצים שלא ראויים למערכה.

**שנינו** בתענית שראש המעמד העמיד את הטמאים על שער המזרח, לרב יוסף כדי לביישם ורבה אומר מפני החשד וההבדל בין הטעמים באנשים מפונקים שאינם עובדים ואין חשד או במפשילי חבלים שלא יבטל בה ממלאכתו.

**משנה** פסח שיצא או נטמא ישרף מיד אם נטמאו הבעלים או מתו, יעובר צורתם וילינו בט"ו, ולר' יוחנן בן ברוקה ישרף מיד כי אין לו אוכלים. **גמרא** שטמא נשרף לומדים מהפסוק **והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף**, ויוצא לומדים מהפסוק **הן לא הובא את דמה אל הקדש פנימה** שמשה אמר לאהרן מדוע לא אכלו את החטאת שהרי אם נכנס דמה בפנים היא כטמאה אמר אהרן שלא, אמר משה אולי יצאה חוץ למחיצה אמר אהרן שלא, אמר משה אם היא בקודש מדוע לא אכלתם, ומשמע שאם יצאה הגם שהכניסה והכניס דמה לפנים היא בשריפה, ובנטמא התורה גילתה בקדשים קלים וק"ו קדשי קדשים, ויוצא מצאנו רק בקדשי קדשים, ואין לימוד על קדשים קלים וכן מה שכתוב בכרייתא **עמוד ב** שאם לן דמה או נשפך או שיצא הדם חוץ לקלעים, ולומדים שריפה כר"ש שדורש **באש תשרף** שחטאת שריפתה בקודש ושאר פסולי קדשי קדשים לומדים מבקדש, אך אין לימוד על קדשים קלים אלא לומדים מהלכה שכל שפסולו בקדש הוא בשריפה, ואין ללמוד מהחטאת של אהרון שזה רק מעשה שהיה, והתנא אצל ר' אבוה סובר שאפילו פיגול צריך עיבור צורה שלומדים עוון מנותר ולא לומדים מחטאת אהרן שזה היה הוראת שעה, והפסוק **באש תשרף** מלמד ששורפים בקדש, ומוהבשר **כל טהור יאכל בשר** לומדים שזה נשרף ולא לומדים בכל פסולי קדש כגון לן דמה או נשפך או יצא הדם ונשחטה בלילה, שפסולים אלו אינם בחולין אך נטמא פסול גם בחולין וא"כ כיון שכבר נעשה בזה ענין חול לא תצטרך שריפה, ויספיק לה קבורה, קמ"ל שצריך שריפה, רב יוסף סובר שהמחלוקת אם צריך עיבור צורה הוא רק כשנטמאו הבעלים אחר זריקה שהבשר נראה לאכילה אך אם נטמאו אחר זריקה שהבשר לא נראה לאכילה לכו"ע ישרף מיד, ויש לדייק ממה שכתוב במשנה בדם ובעלים יצא לשריפה ומשמע שבבעלים הוא כמו הדם וכמו שדם הוא לפני זריקה אף בעלים לפני זריקה, ויש לומר שנחלקו כשנטמאו בעלים קודם זריקה שלא נראה הבשר לאכילה וזה כפסולו בגופו אך אם נטמאו אחר זריקה שנראה הבשר לאכילה הוא פסול מחמת דבר אחר וצריך עיבור צורה, ור' יוחנן סובר שנחלקו גם אחר זריקה והוא לשיטתו שאמר שר' יוחנן בן ברוקה סובר כר' נחמיה שהוא אומר בחטאת שנשרפה במילואים שהיא נשרפה מפני אנינות ופסול זה ואנינות הא כלאחר זריקה ושרפו מיד,

**דף פג** רבה אומר שזה גם דעת ריה"ג שהוא אומר שהפסוקים מדברים בפדים הנשרפים ושעירים הנשרפים שפסוליהם נשרפים לפני הבירה ויש בזה לאו, אמרו לו חטאת שנכנס דמה בפנים מנין אמר להם שכתוב **הן לא הובא את דמה** משמע שאם יצא הוא בשריפה, וכן אם נכנס דמה היא בשריפה, ור' יוחנן אומר שדם ובשר הם דבר אחד ובעלים הם דבר אחר.

**משנה** עצמות גידים ונותר ישרפו בט"ו ואם חל בשבת ישרפו ב"ז שהשריפה לא דוחה שבת ויו"ט. **גמרא** ר' יצחק אומר שעצמות קדשים ששימשו נותר מטמאים את הידים ונעשו בסיס לדבר האסור, ואין להביא ראיה מהמשנה שישורפו לט"ו כי עצמות עם מח מטמאים כי העצם שמשמשת לנותר צריך שריפה אך אם אין חשיבות לשימוש הותר א"כ יכול לשבור העצם ולחלץ את המוח אלא השימוש של נותר כן נחשב, ויש לחלק שבאמת אינו נחשב והוא לומד מבו שאסור לשבור גם בפסול ואף ששנינו שהשוכר בטמא אינו עובר יש לומר שאם היתה לו שעת כושר עובר ובלי שעת הכושר אינו עובר, ור' יעקב מחלק

כך בברייתא שלת"ק נאמר בו בכשר ולא בפסול, ור' יעקב סובר שאם היה שעת הכושר ונפסל יש בו איסור שבירה ואם לא אין בו איסור שבירה, ולר"ש תמיד אין בו שבירת עצם, ומה ששינונו שעצמות הקדשים לא טעונים שריפה מלבד עצמות פסח שלא יבואו לתקלה ולכאורה עצמות ללא מח לא צריכים שריפה וא"כ רואים ששימוש נותר לא נחשב שאם הוא נחשב היו צריכים לשרוף, ור"נ בר יצחק מעמיד שהעצמות היו חלוצות מבשר ואין בזה איסור שבירה בשאר קדשים ורק בפסח שיש איסור שבירה א"כ יחלצם אחר שנעשו נותר ומה ששימש נותר הוא בשריפה, **עמוד ב** ורב זביד מבאר שמצאם צבורים יחד וחלוצים ועצמות קדשים שאין בהם שבירת עצם יחלצם ויאכלם ולא יגיעו לשריפה אך פסח שיש בו איסור שבירה א"כ מה שחלץ מותר ומה שלא חלץ ישרף.

**רב אומר** שהגידים הם בשר חוץ מגידי צואר ואין להוכיח מהמשנה שעצמות וגידים ישרפו ולכאורה גידי בשר יאכלו ואם נותרו הם כשאר נותר, וגידי צואר אם הם בשר לכן הם בשריפה ואם אינם בשר הם לא צריכים שריפה, ורב חסדא מעמיד בגיד הנשה וכו' יהודה שסובר שהוא נוהג רק באחת וכנראה של ימין, אך לפ"ז נפשוט שר' יהודה הסתפק בזה כי אם היה פשוט לו היה צריך לאכול את ההיתר ולזרוק את של האיסור, ר' איקא בר חיננא מבאר שמדובר שהוכרו ואח"כ התערבו, ורב אשי אומר שהחידוש הוא לענין שומן הגיד שמותר מדאורייתא וישראל קדושים הם ונהגו בו איסור, ולרבינא מדובר בעצם חיצונית כשמואל שאומר שגיד פנימי שסמוך לעצם חייבים עליו ומה שבצד החיצון אסור אך לא חייבים עליו.

**לכאורה** קשה שהעשה של שריפת פסול ידחה את הלאו של יו"ט, וחזקיה למד מהפסוק **הנותר עד בוקר באש תשרופו** שכתוב עד בוקר ששורף בבוקר שני, ואביי לומד מהפסוק **עולת שבת בשבתו** ולא עולת חול בשבת או יו"ט ורבא לומד מהוא **לבדו יעשה לכם** הוא ולא מכשיריו לבדו ולא מילה שלא בזמנה שלומדים לעיל מק"ו

**דף פד** רב אשי סובר ששבתון הוא עשה ואינו דוחה לא תעשה ועשה.

**משנה** מה שנאכל בשור הגדול יאכל בגדי הרך וכן ראשי כנפים והסחוסים. **גמרא** רבה הקשה במשנה שכתוב מה שנאכל בשור יאכל בגדי אך המשנה מסיימת ראשי כנפים והסחוסים שבכ"ז אינם נאכלים בשור הגדול, אלא יש לגרוס במשנה שזה מחלוקת תנאים, שכל מה שנאכל בגדול נאכל ברך, ורבא אומר שהכלל הזה הוא שמה שנאכל בשור בבישול יאכל בגדי בצלי והיינו ראשי כנפים והסחוסים, וכן הוא בברייתא וגידים רכים הם כבשר.

לר' יוחנן גידים שסופם להתקשות הם כבשר ונמנים עליהם ולר"ל לא נימנים עליהם כי הולכים אחר הסוף ור"ל דייק ממה שכתוב במשנה שראשי כנפים והסחוסים מותר, ומשמע שגידים שסופם להתקשות לא, אמר ר' יוחנן שכתבו חלק וכמו שכמו שראשי כנפים נאכלים בשור הגדול בבישול כך גידים שסופם להתקשות, ר' ירמיה אמר לר' אבין שכשילך לר' אבהו ישאלהו איך ר' יוחנן סובר שנימנים על גידים שסופם להתקשות שהולכים אחר עכשיו א"כ מה שהסתפק ר"ל אם עור הראש של עגל רך מטמא ור' יוחנן אמר לו שאינו מטמא ורואים שהולכים אחר הסוף, אמר ר' אבהו שהמקשה לא חשש למה שהוא טוחן, כיון שר' יוחנן חזר בו לפני ר"ל ואמר לו שהוא שנה ברייתא זו בלשון יחיד,

**משנה** השובר עצם בפסח הטהור לוקה והמותיר בטהור ושובר בטמא לא לוקה. **גמרא** מותר בטהור אינו לוקה שכתוב לא תותירו והנותר עד יום השלישי באש ישרף, ולא לוקה כי הוא ניתק לעשה ולר' יעקב לא לוקה כי הוא לאו שאין בו מעשה ושובר בטמא לומדים מלא תשברו בו בכשר ולא בפסול ורבי

לומד מהסמיכות בבית אחד יאכל ועצם לא תשברו מלא תשברו בו שמא שנאכל יש בו שבירה ומה שאינו ראוי לאכילה אין בו איסור שבירה, ור' ירמיה אומר שהם יחלקו בפסח שבא בטומאה שהוא פסול אך הוא ראוי לאכילה **עמוד ב** ורב יוסף אומר שבזה לכו"ע אין שבירת עצם שרבי בא להקל, אלא יחלקו כשהיה לו כושר ונפסל שהוא כשר אך אינו ראוי לאכילה עכשיו, ואביי אומר שבזה לכו"ע אין שבירה כיון שכרגע הוא פסול אלא נחלקו באיסור שבירה מבעוד יום שהוא כשר אך עדיין אינו בר אכילה, והקשו מברייתא שרבי אומר שנמנים על מוח שבראש ולא על מח שבקולית ולכאורה יכול לגרד את המוח שבראש ולהוציאו ואם מותר לשבור עצם מבעוד יום א"כ יכול לשבור את הקולית מבעוד יום וימנו עליו, ואביי אומר שלכו"ע קשה שגם אחר חשיכה יכול להביא גחלים ולהניח על הקולית ולהוציא את המוח שהרי בשורף או מחתך בגדין אין איסור שבירת עצם, אלא יש לומר ששחוששים שיפקע ולרבא לא עושים כך שמא ישרף גם מהמוח והוא מפסיד את הקדשים בידים, רב פפא סובר שמבעוד יום לכו"ע אסור לשבור עצם ונחלקו באבר שיצא מקצתו שהקרוב כשר אך האבר אינו ראוי לאכילה ושינונו שלר' ישמעאל בן ר' יוחנן בן ברוקה אומר שהשובר באבר שיצא מקצתו פטור, ורב ששת בר רב אידי אומר שבזה לכו"ע אין שבירת עצם כי הוא פסול אך נחלקו בשבירת עצם בנא, שהוא כשר אך עכשיו עדין אינו ראוי לאכילה, ור"נ בר יצחק סובר שבזה לכו"ע יש שבירת עצם, כי הרי הוא ראוי ע"י צליה, ונחלקו בשבירת האליה שהוא כשר אך אינו ראוי לאכילה שזה הולך לגבוה, ורב אשי סובר שבזה לכו"ע אין שבירת עצם כי הרי הוא לא ראוי לכלל לאכילה ונחלקו באבר שאין בו כזית בשר שהוא כשר אך אין שיעור אכילה במקום שבירה, ויש ברייתא כמו ד' הפירושים של האמוראים, שרבי אומר בבית אחד יאכל ועצם לא תשברו בו שחייב רק על הכשר ולא על הפסול ואם היתה לו שעת הכושר ונפסל בשעת אכילה אין בו איסור שבירה יש בו שיעור אכילה יש איסור, אין שיעור אכילה אין איסור, הראוי למזבח אין בו איסור, בשעת אכילה יש איסור שלא בשעת אכילה אין איסור.

ר' יוחנן אומר שאבר שאין בו כזית בצד אחד אך יש בו כזית בצד אחר יש בו איסור שבירה, ולר"ל אין בו איסור ור' יוחנן הקשה מברייתא ששנו על הפסוק **ועצם לא תשברו בו** בין יש בו כזית בין שאין בו, ואין לומר שאין בו כלל שא"כ אין איסור אלא שאין עליו כזית במקום זה אך יש במקום אחר,